

5. Саченко С.І., Черешнюк О.М. Концепція обліку інноваційної діяльності. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Випуск 6 (17). С. 740-745.
6. Комерціалізація інновацій: Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-професійної програми «Менеджмент інвестицій та інновацій». КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: С.О.Пермінова. Електронні текстові дані. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2020.127 с.
7. Полторацька А., Стовба Т., Гребеннікова А. Формування і реалізація механізму комерціалізації результатів інноваційної діяльності. *Економічний аналіз*. 2021 рік. Том 31. № 1. С. 37-46.

ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКОГО ТА СУМІЖНИХ ПРАВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Дудник А. В.

студентка кафедри міжнародного права факультету

міжнародних відносин

Національного авіаційного університету

м. Київ, Україна

Актуальність теми дослідження інституційного механізму захисту авторського та суміжних прав в Європейському Союзі обумовлена розвитком прав інтелектуальної власності, які з кожним роком набувають нових рис в зв'язку з появою нових елементів цього виду права. Європейський Союз, як наддержавне утворення, має унікальну можливість використовувати для реалізації своїх завдань різноманітні особливі інституційні механізми у поєднанні з перевагами регіональних систем захисту прав інтелектуальної власності.

Інституційна структура механізмів Європейського Союзу була реформована із набранням чинності Лісабонського договору 01 грудня 2009 року, який визначив основні напрями розвитку права ЄС. Головну роль у процесах правового регулювання авторського права та суміжних прав Європейського Союзу на комунітарному рівні виконує Європейська комісія. Відповідно до ст. 17 ДЄС Європейська комісія «обстоє загальний інтерес Союзу». Вона забезпечує дотримання Договорів та актів, що ухвалюють інституції ЄС на їх підставі. Під контролем Суду ЄС комісія наглядає за застосуванням права Союзу. Вона забезпечує виконання бюджету Союзу та здійснює координаційну, виконавчу та управлінську функції [1, с. 119].

Європейська комісія – це дуже своєрідна інституція, однією з особливих та суперечливих її властивостей є те, що вона виконує подвійну функцію забезпечення стабільності та динамізму системи Союзу. [2]. Окрім того, Європейська комісія має провідну роль у процесах уніфікації та гармонізації законодавства у сфері інтелектуальної власності в Європейському Союзі. Науковець А. Абдулліна вважає, що саме завдяки цьому інституційному механізму були визначені конкретні сфери, механізми та способи розвитку правової охорони інтелектуальної власності, зокрема авторського права, в межах Європейського Союзу. Діяльність Європейської комісії в цій галузі була пов'язана передусім з укладанням документів, які визначили шляхи подальшого удосконалення зближення національних законодавств держав-членів у сфері авторського та суміжних прав в ЄС та перспективи введення єдиних інструментів правової охорони інтелектуальної власності в межах цього інтеграційного утворення [3, с. 11].

Для повної картини роботи Європейської комісії потрібно дослідити перелік ініціатив цієї установи у сфері захисту авторських та суміжних прав у Європейському Союзі:

1. Першим кроком до розвитку та гармонізації законодавства в галузі авторського права в Європейському Союзі, можна виділити опублікування Європейською комісією Зеленої книги «Авторське право та виклик технологій – питання авторського права, що вимагають невідкладних дій» 07 червня 1988 року. У цій книзі комісія виокремила питання, що вимагають негайних заходів, та запропонувала прийняття директив та документів для гармонізації законодавства в питаннях, які негативно впливають на функціонування внутрішнього ринку цього виду права.

2. 17 січня 1991 року після обговорення першого видавництва комісія прийняла рішення про опублікування нової книги «Продовження Зеленої книги. Робоча програма комісії в галузі авторського права та суміжних прав» з визначенням шести запланованих директив (щодо охорони комп'ютерних програм, права та прокат та позичку, супутникового мовлення та кабельної ретрансляції, строку охорони, охорони баз даних та права слідування) та питань, де можливі певні ініціативи ЄС (репрографія, моральні права). На виконання цієї програми комісії усі директиви, визначені комісією, були ухвалені та імplementовані у законодавство держав-членів. [4, с. 25].

3. Далі всі зміни в авторському праві Європейського Союзу пов'язані з поширенням мережі Інтернет, що змусило відшукувати рішення щодо особливостей використання та захисту авторського права в нових умовах. Рішенням цієї нової проблеми було опублікування 19 липня 1994 року повідомлення комісії « Шлях Європи до інформаційного суспільства: план дій», а через рік – 19 липня 1995 року – Зелена книга «Про авторське право та суміжні права в інформаційному суспільстві».

В цих виданнях було зроблено акцент на необхідності адаптації законодавства у контексті появи нових видів послуг та виробів, притаманних інформаційному суспільству, а також забезпечення конкурентоспроможності європейської економіки в галузях, пов'язаних з авторським правом. Ухваленим 20 листопада 1996 року повідомленням комісії «Продовження Зеленої книги про авторське право та суміжні права в інформаційному суспільстві» були визначені чотири пріоритетні напрями гармонізації національних законодавств: щодо права відтворення, повідомлення публіці, захисту інформації з управління правами та права розповсюдження [4, с. 29].

Водночас на міжнародному рівні у межах ВОІВ були ухвалені Договори про авторське право та про виконання і фонограми 20 грудня 1996 року, які скорочено іменують Інтернет-договорами. ЄС є стороною обох договорів на підставі рішення Ради No 2000/278/ЄС від 16 березня 2000 року про приєднання від імені Європейської спільноти до Договору ВОІВ про авторське право та Договору ВОІВ про виконання та фонограми. Саме з метою виконання міжнародних зобов'язань за цими договорами, а також реалізації стратегії комісії, окресленої у Зеленій книзі та повідомленні, була ухвалена директива ЄП та Ради від 22 травня 2001 року про гармонізацію певних аспектів авторського права та суміжних прав в інформаційному суспільстві (2001/29/ЄС), яку вважають найбільшим горизонтальним правовим актом у цій галузі та попередником Європейського кодексу з авторського права [5, с. 488].

Також заходами, до яких може вдаватися Європейська комісія з метою гармонізації національних законодавств у сфері захисту авторського та суміжних прав, є звернення з позовом до Суду ЄС у разі, коли держава-член не здійснила імплементацію директиви або ж імплементавала її не повністю, некоректно або несвоєчасно. Наприклад, комісія ініціювала у 2006–2007 роках позови проти Ірландії, Італії, Люксембургу, Іспанії, Португалії, Бельгії за невиконання цими державами своїх зобов'язань з імплементації директиви 92/100/ЄЕС про право на прокат, право на позичку та деякі суміжні права у сфері інтелектуальної власності.

Отже, з набранням чинності Лісабонським договором компетенція ЄС, а відповідно й повноваження Європейської комісії, у сфері інтелектуальної власності значно розширилися, що дало можливість розвивати цю галузь. Упродовж 1991–2001 років за ініціативи Європейської комісії була ухвалена велика кількість директив у сфері авторського права та суміжних прав, які запровадили вищі стандарти захисту порівняно з Бернською та Римською конвенціями, а також спеціальними законодавствами держав-членів.

Література:

1. Вдовиченко О. Основні зміни інституційної системи Європейського Союзу після Лісабонського договору / О. Вдовиченко // Юридична Україна. – 2010. – № 9 (93). – 123 с.
2. Гоці Сандро. Європейська Комісія. Процеси ухвалення рішень і виконавчі повноваження / Сандро Гоці; пер. з італійської. – К.: К.І.С., 2007. – 208 с.
3. Абдуллин А. И. Право интеллектуальной собственности в Европейском Союзе: генезис, унификация, перспективы развития: автореф. дисс. на соискание уч. степени д-ра юрид. наук: спец. 12.00.03, 12.00.10 «Международное право», «Европейское право» / А. И. Абдуллин. – М., 2006. – 24 с.
4. Капіца Ю. М. Авторське право і суміжні права в Європі: монографія / Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, О. В. Жувака. – К.: Логос, 2012. – 696 с.
5. Davis Richard. Intellectual property in Europe / Davis Richard, Tritton Guy. – 3rd edition. – London: Sweet & Maxwell, 2008. – 1275 p.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЕКОЛОГІЧНІ ЗЛОЧИНИ

Жук П. В.

здобувачка вищої освіти III курсу

Національного університету «Чернігівська політехніка»

*Науковий керівник: **Барабаш А. Г.***

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри публічного та приватного права

Національного університету «Чернігівська політехніка»

м. Чернігів, Україна

Актуальність теми. На всіх стадіях свого розвитку людське суспільство активно взаємодіє із навколишнім природним середовищем, адже останнє є умовою, місцем і засобом праці та життя людини. Невпинний розвиток науково-технічного прогресу вбачається основною причиною погіршення стану навколишнього середовища не тільки у великих містах, а й у віддалених куточках України. Поява нових засобів впливу на природу зумовлює необхідність перегляду чинного законодавства, яке встановлює поняття даного виду кримінальних правопорушень, а також санкції тільки за окремі види подібних злочинів, без урахування можливості появи нових.